

İNAN

TRABZON HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Ayda bir çıkar

İÇİNDEKİLER

Yolunu şaşırان gençler	Kemal Kefeli
İman buhranı	Rıfkı Kulaç
Bizim şarkımız	M. Alap
Hayat	Muzaffer Korlu
Trabzonun iktisadî kalkınmasında . . .	Kemal Kefeli
Trabzon köylüsü	İhsan Ural
Muhammes	Baba Salim Ögütçen
Trabzon folklöründe fındık	Mehmet Atay
Trabzonda iki gün	Süreyya Ergün
Bir yarış	R. C. Kumral
Trabzon hükümdarları	Şakir Şevket
19 Mayıs	Seyit Güngör
19 Mayıs'ın mânası	Rüştü Sertşen
19 Mayıs'ın mânası	Rıza Turan
Lütvig Von Betoven	Azam Âkidil
Şiir	A. Çelebi
Halkevi Haberleri	

İNAN

TRABZON HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Ayda bir çıkar

Yeniseri Sayı 31	MAYIS 1947	Sahip ve Neşriyat Müdürü ABDULLAH GÜNEL	Basıldığı yer : Yeniyol Basımevi	25 kuruş

MUSAHEBE

Yolunu Şaşıran Gençler

Frenleri bozuk bir kısım gençlik, son süratle uçuşuma doğru mesafe almaktadır ...

Vatan, millet ve memleket duygularını istihfafla karşılayan ; milli gelenekler karşısında boşver [!] diyen; büyüklere saygı, küçüklere şefkat göstermeği aptallık telakki eden, sinemada aşk sahneleri seyrederken dudaklarını şapırdatarak [Ahhhh ...] tiyatrodaki [Ohhh ..] diye haykıran, ne oldukları belirsiz sokak çocuklarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır ..

Yaşlarının müsadessizliğine rağmen çarpık dudaklarından sarhoş salyaları sızan, naralar yükselen, yol kesmeği caddelerde, yan sokaklarda işitilmemiş küfürlerle vatandaşları rahatsız etmeği gençlik icabı telakki eden, milli karakterden marhum bu yeni tip gençliğe fert hürriyetinin, başkalarının hürriyetine taarruz olmadığını anlatmak lâzımdır.

Cemiyetimizi temellerinden sarsacak, içtimai bünyemizi varlığını tehlikeye sokacak, yolunu şaşırmış bu tip gençler; ailenin mukaddes çatısı altında ahlâk ve fazilet nasiplerini alamıyorlarsa, onları başka yollardan hizaya getirmek cemiyetin ve cemiyet nizamlarını kontrol edenlerin vazifesidir.

KEMAL KEFELİ

"İMAN BUHRANI"

Yazan : Rifki KULAÇ

İlk makalemizde şu hakikatı teşrihe çalıştık: Makine medeniyetinin başlıca tezahürlerinden bir tanesi de gönülleri rota değiştirmeye zorlamış olmasıdır. Gerçekten, binlerce yıldanberi din adamları tarafından yoksul ve feodal yaşayışına göre formüle edilmiş İman mefhumlarının insanlık çapında geniş bir heyelân geçirdiğine şahit oluyoruz.

Konfor, süs, hürriyet, kültür, güzel sanatlar, içki ve eğlenceler artık saraylara sığınmış kıt nesneler değildir. Bu dünya nimetlerinin hepsi; hem hayret edilecek kadar bollamış, hem de bütün insanların gelir ve seviyelerine göre ayarlanmıştır.

Teknik inkişaflardan bol bol faydalanan insan topluluklarında göze çarpan aşırı kazanç hırsını, aşırı dünya sevgisini mazur görmeliyiz. Peshin, veresiyeden daha sıcak kanlıdır. Atalarımızı imrendiren—ölünün ötesinde sıralanmış—bütün o güzelim nesneler; şimdi keselerin ve dudakların hizasındadır. Bu kadar bol, civelek, cömert bir dünyada insan oğlunu âhirete bağlı faydaların cezbesi altında tutmak! Rahmetli Ömer Hayyam'a "Şarap haramdır, içmeyeceksin!", demeye benzer...

İman mefhumunun geçirdiği buhranı; bir parça da kendi zaviyemizden—Türklük bakımından—düşünelim: Lozandan sonra dünya sahnesine yepyeni bir kıyafetle çıkmış bulunuyoruz.

Teknik vasıtalarla bezenmiş ileri milletler kadrosuna katılmak zorundayız. Baş parolamızı; Asyalı hüviyetimizden silkinmek, en kese yoldan Avrupalı bir hüviyet takınmaktır. Tarihimizin bu mutlu tecellisi önünde bir barigad gibi dikilmek gafletini gösteremezdik. Zamanın ve Lozanın gerektirdiği büyük inkılapları başarmağa koyulduk. Bir yandan Cumhuriyet rejmile siyasi bünyemize çeki düzen verirken, bir yandan da moral varlığımızı sultanlıktan kalma tesir ve göreneklerden ayıklamaya çalıştık.

Şüphe yok ki, hürriyetimiz, kültürümüz, kanunlara bağlılığımız, müaşeretimiz, hele ekonomik durumumuz adım adım gelişmektedir. Bunda muvazi olarak dünya sevgimizle, dünya nimetleri uğrundaki gayretimizde kendiliğinden büyümektedir. Bu arada eski kıymetlere göre ayarlanmış moral varlığımızın bir takım sarsıntılar geçirdiğine şüphe yok. Ayıp günah, fazilet, tevekkül, hicap gibi ahlâk ölçülerinin yer ve kıymet değiştirmekte olduklarını görüyoruz. Yaşlılarımıza sorarsanız: "Korkunç bir iman buhranı içindeyiz. Tanrı duygusunu, vicdan kaygısını, ahlâk prensiplerini alargada tutan, para ve menfaattan başka hiçbir şeye değer vermeyen kaba ve merhametsiz duyguların kurbanıyız.", derler. Gençlerimize sorarsanız: "Ortada telâş edilecek hiçbir buhran yok. Her şey nor-

mal seyrini takibediyor. Her ne kadar ukbayı kazanmak için ibadet yapan müminlerin sayısı azalıyor-sa da, buna karşı dünyayı kazanmak için ibadet yapan müminlerin sayısı kabarıyor. Bu, bir buhran alâmeti değil, makine medeniyetinin her yerde gözüken tecellilerindendir.", derler.

Birbirine aykırı düşen bu iki kanaat üzerinde çokça durmağa değmez. Bu kuru çekişmeleri her dem değişen ve tazelenen bir sosyetenin gidişini aksatmaz. Şu kadarını söyleyebiliriz ki, yeni hayat şartlarının gerektirdiği moral silâhları kuşanmak yeni neslin hakkıdır. İhtiyaçlar alabildiğine genişliyor. Hayat; eski ucuz ve yavan mahiyetini değiştirerek çok bahalı, çok çeşitli, çok bunaltıcı bir gelişme gösteriyor.

Böyle çetin bir geçim mücadelesinden üstün çıkabilmemiz için, atalarımızın ayıp veya günah düşüncesiyle alargada tutabildikleri bazı silâhları sırası gelince kullanmak zorunda kalıyoruz. Gövde ve ruh kabiliyetlerimizi—bizden öncekilerin tersine olarak—yalnız işimizle kazaecımızın çoğalmasında uğurunda işletiyoruz. Yaşlı vatandaşla-

rı ürküten ve tiksindiren manzara budur.

Kendi hesabıma moral bakımdan gerilediğimize pek inanmıyorum. Üstelik gençlerimizin bir yandan tabiat nizamına daha uygun, öte yandan yeni hayat şartlarına daha elverişli bir çığırdan yürüdüklerine güven besliyorum. Her ne kadar ortada iman ve ahlâk namına buhran denebilecek bir çok belirtiler varsa da ekonomik seviyemiz yükseldikçe hele iş ve meslek birlikleri içinde toparlanmış düzenli bir millet haline geldikçe bunların önleneyeğine, vicdan ve iman faktörlerimizin erginleşeceğine şüphemiz olmasın.

Biz yaşlılar; artık hayattan daha çok ölüme yakınız. Gövdemizle birlikte vicdan hamulemiz de kocamış ve bayatlamıştır. Çocuklarımızı gerek mektebin, gerek hayatın telkinlerine göre serpilmiş görmekten haz duyalım. kendi hurda silâhlarımızla cihazlamaktan sakıyalım.

İman konusu üzerinde münevver zümre ile güzel sanatların rolünü bir başka makalemizde inceliyeceğiz.

Rifki KULAÇ

Bizim Şarkımız

Güneştir meşalemiz, toprak su yardımcımız;
Tarım yolcularıyız, tarım yolcularıyız...
Köylü için işliyor, şahlanıyor kafamız;
Atatürk çocuğuyuz, devrimden alırsız hız...

Masamız at sırtıdır, köydür bizim neşemiz;
Enstitü yuvamızdır, tarla karakterimiz...

M. ALAP

HAYAT...

Yazan : Muzaffer KORLU

Göğün canlı, engin maviliğinde, papatyalar gibi açılmış yer yer, küme küme serpilen bulutlar.. Bu akşam gökyüzünün bambaşka letafeti var.. Tabiatın görünmez eli kaydırıyor semanın sonsuzluğu içinde nurdan yuvarlağını..

Yıkıyor koyda ay.. Bu temasla gümüşleniyor, ürperiyor, titreyor sular.. Esatirî kahramanlar gibi dimdik yükseliyor bu nur denizinde yosun bağlamış esmer kayalar.. Solgun iki göze eş karşı evin pencereleri. Gölgele arasında bin kollu, ışısız bir şamdan gibi sivriliyor ilerdeki çıplak ağaç.. Ve sonra yamaçlara doğru koyulaşiyor esmerlik.. Gurbet acısını biraz daha inceden duyuruyor, yalnızlığı daha içten haykırıyor, geceyle toprağın bağrına çivilenen sükûn...

Ay kayboluyor koyu bir bulut altında; sönen bir ümit şulesi gibi.. Eriyor suların kıvrak ışıltısı.. Kalıyor kulaklarda dalgaların çakıllar-

dan aldığı buselerin içten gelen sesi.

Geceler hayatı törpülüyor, Günler ömürden birşeyler alıp götürüyor, saatin her tıktaki yolculuğumuza inen bir keser gibi, parçalar koparıp alıyor, onu kısaltmağa çalışıyor.

Bu bir hayat geçişinin seyredilişidir tabiatla.. gençlik, ümit, hülyalar: ayın koyda yıkamışı. Sonra bir bulut: müşküller, neşenin kaçışı ruhun bunalışı. Işıksız bir şamdan: Kurak, çorak bir ümit peşinde koşmak.. karanlık ve sükûn: için burkulması, mütevekkil bir bekleyiş ve sonra..

Hayat uçurumlu bir keçi yolu, çakıl ve diken dolu.. Hayat bir izdirapki çile çile... Hayat, acı.. Hayat... tatlı, hemde çok tatlı!...

Muzaffer KORLU

Trabzonun iktisadî Kalkınmasında Ele Alınacak Bir Konu

Yazan : Kemal KEFELİ

Her geçen yıl içinde, iktisadî varlığını biraz daha kaybeden; İmparatorluğun sayılı şehirlerinden Trabzonun eski refah seviyesine ulaşabilmesi meselesi her aydın hemşerinin üzerinde hassasiyetle durduğu bir konudur. Tabiatın binbir güzellikle bezendirdiği bu yurt parçasında refah ışığını yakmak için hangi ilâhî kaynaktan ilham almak lâzımdır. Birçoklarımız fabrikadan, şumendiferden, limandan velhasıl Trabzon şehrinde oturan insanların bizzat ilgileneceği konulardan bahsetmekteyiz. Filhakika, bu istenen şeyler, Trabzon iktisadiyatında birer hayat unsuru olabilirler, fakat, bizce; durumun islahı yalnız şehir içinde yaşayan vatandaşlara çalışma sahası temin edilmesile mümkün değildir.

Bugünkü halile Trabzonu bir ziraat bölgesi saymaya imkân yoktur. Çünkü kesif nüfusunu bakacak geniş araziye malik değildir. Bir sanayi memleketi olmadığı gibi hayvancılığında tam randıman alan muhit olmaktan çıkmış ve transit merkezi olmak vasfını da kaybetmiştir. Fakat Trabzon, geniş ölçüde olmamakla beraber bu dört hususiyeti cami bir yurt parçasıdır. Fındık ziraatı baş ürün halinde memlekete milyonlar getirir. Ve fındık değirmenlerinde, tütün işleme evinde çalışan yüzlerce işçi Trabzonda küçük bir amele hayatı yaratır. Tütün ziraatı, patates fasulye dar topraklarımıza akıttığımız alın terinin mükâfatlarını verir.

Değişen şartlar transiti elimizden almış, bu vesile ile ticaret haya-

tımız daralmıştır. Sermaye sahiplerinin daha geniş piyasalara hicreti bu yönden de ticaretin daralmasına sebep olmuştur. Hayvancılığın ihmali Trabzonu bu bakımdan da mağdur bir hale sokmuştur. Bununla beraber, Trabzon o bahtlı şehirlerdendir ki,, çalışkan halkı, geniş imkânlarla yarına itimatla bakmaktadır.

Ancak, bugün için Trabzonda ilk olarak ele alınacak bir konu vardır.. Himaye ve bilgisizlik yüzünden hergün biraz daha kıymetten düşen hayvan mahsullerine önem vermek, kemmiyet ve keyfiyetini artırmak..

Geçen sayımızda kıymetli veteriner arkadaşım Fehmi Baysoy'un (Trabzon sığırlarının inkişaf yolları ve verim kabiliyetleri) başlıklı yazısı, Trabzonun refaha kavuşmasında hayvancılığın oynayacağı rolü çok güzel anlatmakta idi..

Bizce, 30 bin nüfuslu Trabzon şehrinin kalkınması için fabrika yapmağı düşünmekten evvel 300 bin köylü vatandaşın kalkınmasını temin edecek çarelere baş vurmak lazımdır. Zira köyün refahı şehrin refahını sağlar.. Bunun için de sığır cinsinin islahı yolunda atılmış mütevazi adımın daha verimli bir hale getirilmesi ve gayenin bir an evvel tahakkuku yoluna gidilmesi lâzımdır. Diğer taraftan bir zamanlar nefaseti dillerde dolaşan Trabzon yağının bugünkü feci durumdan kurtarılması yolunda tedbirler alınmalıdır. Buhususta Belediyemizin civar belediyeler teşkilâtile yapacağı işbirliğinin büyük faydalar temin edeceğine inanabiliriz

Kemal Kefeli

Trabzon Köylüsü Dar Olan Arazisinden Geçimini Temin Edebilir mi ?

Yazan : İhsan URAL

Y. Z. Mühendisi

Trabzonda yetişen mahsüller halkın iâşesine yetmediğine göre bir nüfus sıkılığından bahsedilebilir. Nüfus sıklığı ise ziraat şeklini tayin etmesi bakımından mühimdir. Arazisi dar buna mukabil beslemeye mecbur olduğu insan sayısı fazla olan bir yer için çok emekle bol mahsül alma bir kaide halinde ortaya çıkar. Bu böyle olduğu halde köylümüz tatbik ettiği ziraat şekli ile ektiği mısırdan ancak altı aylık geçimini temin edebilmektedir. Diğer aylar açığını kapamak için ise ziraatın icap ettirdiği işleri ihmal ederek amelelik yapmak, geçimini temin etmek zorunda kalmaktadır. Ve böylece ekici ile toprak arasındaki bağın gevşediği görülmektedir. Bu fena vaziyeti önlemek, iş kudretini muvazenede tutabilmek için ekiciyi her zaman meşgul edip toprağına bağliyerek ve ona geçim imkânını verecek bir ziraat şubesini seçmek zarur-

reti vardır. Buda ancak ticari bitkiler yanında entansif bir bahçe ziraatına, bilhassa sebzeçiliğe yer vermekle mümkün olabilecektir. Bahçe ziraatı en çok kâr bırakan bir şube olduğundan kendisi ile uğraşan ekicilerin hayat standardı daima yüksektir. Belirli bir sahadan alınan bahçe mahsülleri tarla mahsüllerinden 5—6 defa daha fazladır. Bu vaziyet bilhassa arazisi dar olan Trabzon için önemlidir. Halkın yüzde 90 ını ziraat'a uğraşmakta ve (6) kişi kabul edilen bir aileye (13) dekar toprak isabet etmektedir. bunun da yine ortalamalardan anlaşıldığına göre (3) dekarı fındıklara tahsis edildiğinden (10) dekarı tarla halinde bulunmaktadır. Halı hazır şartlara göre bu arazinin bir aileyi geçindirmesine imkân yoktur. Basit bir hesapla bunu anlıyabiliriz.

(Tarla işlerini aile efradı gördüğüne göre) Zaruru ihtiyaçlar :

İnsan başına 200 Kg' mısır 25 Kr. dan	300 lira
10 dekar 60 Kg. mısır	15 "
" " 15 " fasulya 60 "	9 "
Satın alınan diğer yiyecekler için	250 "
Yeniden yapılan ve tamir edilen giyeceklere	250 "

Hayvan yemi için (Vahit arpa)	263 "
Vergi ve salma olarak	50 "
Üç senede bir grizma için	300 "
(Üç senede bir dekar 5000 Kg. Çiftlik gübresi (Ve her sene amonyum sulfat 30 Kg.	250 "
Diğer umulmadık masraflar	100 "
(10 senede bir gelebilecek olan bir afetin (Mahsülün yarısını kaybettiğine göre	58 "

TOPLAM

1845 Lira

GELİR :

Dekar 200 Kg. Mısır hesabı 25 Kr. dan	500 Lira
Dekar 30 Kg. Fasulya " 50 "	150 "
" 80 Kg. Fındık " 50 "	120 "
(10 tavuk bulunduğu ve her tavuk 90 yumurta (verdiğine göre (Kr. dan)	54 "
(İki sağır inek bulunduğu ve her biri (Laktasyon (2) müddetince 500 Kg. süt verdiğine göre	250 "
(Mısır sapı bağı 15 kuruştan olduğuna ve (Dekardan 54 bağ alındığına göre	80 "
Diğer gelirler	80 "

TOPLAM

1235 Lira

Netice: 1845—1235—610 liralık açığı olan bu aile amelelik yapıp geçimini temin zorunda kalacaktır.

Halbuki vaziyeti arazi sebzeçilik ve meyveciliğe müsait olduğuna göre inceleysek.

(Arazi tamamen aulanıyor. Aile efradı dikim, bakım ve hasad işlerini yapıyor. 3 dekar fındıklık: 10 dekar sebzeçilik ve etrafına (7 metrede bir meyve ağacı dikilmiştir.)

Zaruri masraflar : (Hayat standardı yüksektir)

İnsan başına 350 Kg. buğday 28 Kr. dan	588 Lira
Satın aldığı diğer yiyecekler için	350 "
Giyecek için	350 "
(İki inek, bir danaya birde at ilâve Edilmiştir.) Hayvan yemi	450 "
Vergi ve salma olarak	50 "
(Bağçivanın yetiştirmiyerek dışardan (Aldığı tohumlar için	10 "
Grizma için (üç senede bir)	300 "
(Üç senede bir dekar vereceği 8000 Kg. (Çiftlik gübresi ile senede verdiği 40 Kg. (Sun'i gübre için	360 "
Diğer umulmadık masraflar	200 "

(10 senede bir mahsûlün yarısını mahveden
(Bir tesir için

TOPLAM

206 "

2864 Lira

GFLİR :

(Dekara ortalama 1200 Kg. sebze ve senede en 2880 lira

(Aşağı iki mahsûl (ortalama fiyat 12 Kr. dan)

(Bahçe etrafı elmalıktır Her ağaç ortalama

600 "

(100 Kg. verdiği ve iki senede bir mahsûl

(Alındığına göre 20 kuruştan

Netice: 4104—2864—1240 bu aile bütün ihtiyaçlarını temin ettikten sonra 1240 lira gibi epeyce bir para da her sene biriktirebilecektir.

Şu halde ekici az olan tokrağında sebzeçilik veya meyvecilik yaparak geçinebilecek ve tarlada bunlara ayırdığı kısmın genişliği nisbetinde kârı da artabilecektir. Fakat meyve ağaçlarının tabii tesirlerden daha ziyade müteessir olması, buna mukabil sebzele-
rin garantili ve bol mahsûl veriş, sebzeli-
kleri imaân nisbetinde genişletip meyveliklere çok müsait mevki ve ma-
ğazalarda yer ayırmamızı, dış tesirlere nisbeten daha dayanıklı olan fındıklık-

ları da çoğaltmamızı içap ettirmektedir.

Ancak bu seyede bahçe ziraatı Trabzon iktisadında ehemmiyet kazanıp lâyük olduğu mevkii alacaktır.

Tabii şartla. temamlı bahçe ziraatına müsait olan ilimizde yardımcı şartlarda (Köylüye teknik bilgi verilme si yolların işlek hale getirilməsi) temin edilirse yakın zamanda Cennet gibi bahçeleri göreceğimizden asla şüphe etmemeliyiz.

(1) Geçim vaziyeti.

(2) İneğin bir doğum müddetince verdiği süt miktarı.

Y. Z. Mühendisi
İhsan URAL

19 MAYIS

Yazan : Seyit GÜNGÖR

Hazreti İsanın doğuşile başla-
yan milâdî tarih dünya için ne ise
Hazreti Muhammedin Mekken
Medineye hicret tarihi islâm dün-
yası için ne ise, Fatih Sultan Meh-
medin kılıcile orta çağla yeni çağ
nasıl ayrılmış ve bu olay ne ka-
dar mühimse Türkiye Cumhuriyeti
tarihinde de 19 Mayıs onlar kadar
geniş manâ taşıyan bir olayın ifa-
desidir .

19 Mayıs 600 yıllık imparator-
luğun aciz ve meskenet içinde ge-
çirdiği son yıllarının hicap veren
olaylarını tasfiye kararının tatbik
sahasına konduğu ilk gündür . .

19 Mayıs orduları dağılmış,
maddî manevî bozguna sürüklen-
mek istenmiş bir milletin vatan ve
hürriyet uğrunda neler yapmak
kudretinde olduğunu gösteren bir
tarihin başıdır .

Yeni Türk devletinin tarihi 19
Mayıs 1919 dan başlar.. Bu tarih
ki, dağılmış ordulardan meydana
getirilen ve göğsünde millî iman
fışkıran bir kuvveti, kudreti anla-
tacaktır. Bu tarih, birinci cihan
harbi galiplerinin bir bayrak al-
tında Türk topraklarına saldırışı
karşısında dile gelen Türk muka-
vemetinın destanlarını yazacaktır.
Bu tarih, modern vasıtalarla silâh-
lanmış bir ordunun karşısında va-

tan sevgisinden başka silâhı ol-
mayan bir ordunun kahramanlık-
larını ilân edecektir. Bu tarih, ak
sakallı ihtiyarlarla, gençleri, ka-
dınları ve beşikteki çocuklarıyla
bir milletin topyekûn vatan mü-
dafaasına koşmasının eşsiz zaferi-
ni belirtecektir. Bu tarih, İnönü'-
lerde, Sakaryalarda, Dumlupınar-
larda zayıfın kuvvetliye galebesini
hakkın batıla zaferini birer ibret
levhası halinde gelecek nesillere
anlatacaktır .

19 Mayıs genç Türkiye Cüm-
huriyetinde ve Türk milletinde
kökleşen bir ruhun sembolüdür..
Bu ruh, bir milletin vatan ve hür-
riyet uğrunda ölümü küçük gör-
mesinin ilk zafer şartı olduğunu
anlatmaktadır. Ve bu ruh, yüzbinler
ce şehidin gelecek nesillere vatan
müdafaasını bir daha aşıladığı
imandır.. Bunun içindir ki, İstiklâl
savaşına atılmak üzere Atatürk'ün
Samsuna ilk ayak bastığı 19 Ma-
yıs bir gençlik günü, gençlik bay-
ramı olarak millî tarihimizde yer
almıştır .

Vatanın müstakbel büyükleri
19 Mayıs ruhile yetişecek, kuvvet-
li, kudretli, ahlâklı ve faziletli
Türk Gençliği 19 Mayısın ışığı al-
tında istikbale hazırlanacaktır.

19 Mayıs bir tarihin ilk sahi-
fesi ve millî mukavemet ruhunun
ilk parolasıdır . Seyit Güngör

19 Mayıs'ın Manası

Yazan : Rüştü SERTŞEN

19 Mayıs 1919, Samsun ufuklarında beliren bir gemi.... Bu gemiden genç bir Osmanlı Paşası çıkıyor, elinde Sultanın emri ordu müfettişliği vazifesine gidiyor... Fakat bu paşanın ruhunda galiplerin haksızlıklarına ve Türk milletine lââyık gördükleri zu'ümlere isyan eden bir volkan var...

" Dağ başını duman almış
Gümüş dere durmaz akar
Güneş ufuktan şimdi doğar
Yürüyelim arkadaşlar "

şarkısıyla Türk anadolunun bağına doğru ilerleyen Mustafa Kemal Paşa, Sevr zincirine vurulmak istenen Türk milletinin alnında, ufukta doğacağını söylediği güneş gibi doğmuş ve açtığı hürriyet bayrağı altında bütün Türk milletini toplayarak İstiklâl savaşının destanlarını yazmıştır.

Onun, kendini Türk milletinin hizmetine verdiği günden başlayarak 10 Kasım 1938'e kadar Türk ufuklarında yükselen erkek sesi, bir milletin mukadderatını, tarihini ve istikbâlini müdafaa etmiştir.

Atatürk'ün mucizeler yaratan iradesini 19 Mayıs tarihile ifade etmekte hiç de mubalâğa olamaz.. Bu irade biz Türk gençliğine, emanet ettiği vatanın müdafaası için lüzumlu imanı yaratmış ve istikbale bu imanla hazırlanmak fırsatını vermiştir. Bunun içindir ki, 19 Mayıs Türk tarihinde mutlu bir gün olarak yaşayacaktır.

19 Mayısın Türk gençliğine neler anlatması lâzım geldiğini, o günün gençlik bayramı olmasında görüyoruz. 19 Mayıs gençliği Atasından aldığı şu öğüdü ebediyen unutmayacaktır.

" Ey Türk gençliği; Birinci vazifen Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebed muhafaza ve müdafaa etmektir.... Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur... "

19 Mayısın mânası Atatürk'ün bu hitabında saklıdır. Ve 19 Mayıs Türk gençliğine vatan uğrunda her türlü fedakârlığa hazır olmayı emreden bir bayram günüdür.

Rüştü SERTŞEN

19 Mayıs'ın Manası

Yazan : Rıza TURAN

Türk milletinin kudret, kuvvet ve cesurluğunun eşsiz timsali olan Atatürk'ün 19 Mayıs 1919 Samsuna ilk ayak bastığı gündür. Anadolu'ya çıktığının akabinde Büyük Türk milletini bu felâketten kurtarmak için harekete geçti: Erzurum ve Sivas kongrelerini açtı, bu kongrelerde Türk milletini korkunç bir tehlike karşısında birleşmeye çağırdı; Büyük Türk Milletinin refaha kavuşacağı ilk adımlar bu kongrelerde alınan kararlarla atılmış bulunmaktaydı :

Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal'i dünya tarihi kaydederken tarihten evvel yaşayan ve istiklâlile ilelebet yaşamak hakkına sahip olan aziz Türk milletinin geçmiş tarihteki Makûs talihini koca bir dünyanın ayırt edilmeyen husumeti karşısında nasıl yendiğini ifade eden eşsiz bir varlığın senbolü olarak kalacak ve kaldıkça da anılacaktır.

19 Mayıs Türk tarihinin bir şeref sahifesi ve bir şeref günüdür. Yurdun her tarafında olduğu gibi şehrimizde de bütün gençliğin spor ve şenlik gösterilerine ayrılan işte bugün 19 Mayıs bayramı gençliğin sıhhat ve neş'e içinde gurup gurup geçişini iftihar ve gururla görüyor ve seyrediyoruz. İşte 19 Mayıs Türkiye'ye milli birliği ve beraberliği getirmiş ve daha fazla akıbetler bekliyen vatani 19 Mayıs kararları kurtarmıştır, Ebedî Şef Atatürk ruhumuzda Milli Şef İnönü ise başımızda olarak.. Baharın binbir türlü çiçekleriyle süslediği 19 Mayıs bayramı, yeni doğan yavrulardan, spor alanlarını doldurup taşan gençliğe ve aksaklı ihtiyarlara ve bütün Türk milletine kutlu olsun.

Rıza TURAN

HALKEVİ AİLE TOPLANTISI

(HALK) Gazetesinden

Akisleri :

- Gittiniz mi dün gece?
- Nereye?
- Halkevine, toplantı varmış.
- Hayır davetiye bulamadık.
- Vah, vah, pek eğlenceli geçmiş...

— İnşallah başka zaman, her halde sık sık toplantılar olur?

— Öyle diyorlar, olacakmış.

Bu kısa konuşmayı dinlerken iki arkadaşın yüzüne dikkatle bak tım, hakikaten üzüntü vardı.

Fakat kendilerini teselli de ediyorlar.

— Sık sık toplantı olur inşallah...

Gece hayatının yeknesak seyrini biraz değiştiren Halkevi idaresinin aile toplantıları, hakikaten aranırlar bir eğlence oldu.

İnan gecesinin çeşitli ve güzeli fazla olan programını zevkle seyretmiştik.

Kısa zaman sonra yapılan bu toplantı her bakımdan göze hoş geliyordu.

Şık ve zarif davetliler... neşeli ev sahibi, sürprizli piyango, tatmin edici bir büfe, yeniliğine rağmen vaad eden caz... Dayetlilerin

memnuniyetini sağlamağa yetti. Ev sahipliğinin zorluğunu söylemesine rağmen misafirleri memnun eden Sayın Başkanın misafirperverliğini itiraf etmek lâzım.

Azim, sebat, çalışma, bu üç unsur ele alınırsa netice pek tabii yüzü güldürür.

Halkevinin genç elemanları iyiyeye, mükemmele doğru yürümektedir. Günden güne değişiklik gösteren manzara bize bu kanaati veriyor.

Halkevinin, halkın evi olduğuna, inandırıcı hareketler, samimi birlik, oraya olan ilgiyi her gün arttırmaya vesile olacaktır.

Geç saatlere kadar tek bir aile samimiyetle kaynaşan davetli kitlesini meşgul edip eğlendirmek güçtür. Bütün çirkinlikleri birden yok etmekse ondan güç bir iştir.

Fakat bize o kanaat geldi ki: bir sonraki daima bir evvelkinden üstün olacaktır. Vazife alan bütün gençleri tebrik nezih ve temiz ciddiyetlerini takdir etmemek haksızlık olur.

Her zaman daha mükemmellik bekleriz.

S. A.

NOTLARIMDAN

(Lütvig Von Betoven)

Yazan : Azam ÂKİDİL

(Elden gelen bütün iyiliği yapmak, hürriyeti her şeyin fevkinde olarak sevmek, hatta taç ve taht önünde olsa bile hakikata asla hiyanet etmemek.) sözlerini defterine karalayan Betoven 1770 yılı Aralık ayının 16 ncı günü (Kolonya) civarında (Bon) şehrinde doğmuştur. Babası sarhoş ve tabiatsız bir adamdı. Bir ahçı kızı olan annesi birinci kocasından ayrıldıktan sonra Betovenin babası ile evlenmişti. Babanın tabiatsızlığı ve sarhoşluğu yüzünden sefil olan ailenin hayatı o nisbette de kederli ve neş'eden mahrum geçiyordu. Betoven işte böyle bir aile içinde yetişti.

Hayatını kilise muganniliği yapmakla kazanan babası, dört yaşına gelince Betovenin müzik istidadını bir an evvel meydana çıkarmak için çok şiddetli bir çalışmaya sevk etmişti. Böyle bir cebir ve baskı altında başka bir çocuk olsa idi müzikten ilelebed nefret ederdi. Fakat Betoven hiçbir zaman bundan şikâyet etmedi ve yılmadı. Onbir yaşında orkestrada keman çalmağa başlaması bu azminin en büyük delilidir. Nihayet kısa bir zaman sonra kilise orgçuluğuna tayin edildi ve bu yeni görevde ilk eserle rini vermeğe vesile oldu. Bu yaşa kadar hocası babası idi amma artık talebe hocasını geçmiş, yeni bir hoca bulmak mecburiyeti hasıl olmuştu. Bu sırada (Neefe) isminde birisi ile tanıştı ve derslerini ondan almağa başladı, (Neefe) Betovene (Büyük Bah gibi müzisiyenlerin eserlerini çaldırdı.

Çaldığı bu eserlerin tesiri altında

kaldı ve üslubü de bu müzisiyenlerin tesiri altında teşekküle başladı...

Betovenin küçük yaştan beri iki emeli vardır: (Mozart) ve (Haydinin) talebesi olmak; onları yakından tanımak. Bu emeline 17 yaşında kavuşabildi. (Mozart) la Viyanada görüştü. İlk anda Betovenden birşey anlamıyan (Mozart) ın gözünü açmağa ve (Efendiler, dikkat ediniz istikbalde bütün cihan bu çocuktan bagsedecektir.) sözlerini söyletmeğe Betovenin bir parça çalışı kâfi gelmişti. Bu görüşme ilk ve son oldu. Çünkü, bu sıralarda annesinin hastalık haberini aldı ve derhal (Bon) a döndü. Ne yazık ki Betovenin dönüşü annesini ölümün pençesinden kurtaramadı.

Annesinin ölümü genç sanatkârı manen ve maddeten çok sarsmıştı. Artık ailenin bütün yükünü omuzlarına almış babasının çılgınlıklarına para yetiştirmek için ne yapacağını şaşırılmıştı. Bu ızdıraplarla çırpınan Betovenin tesellisi tabiat ve hocalık ettiği (Brovniç) ailesi idi...

Nihayet 1792 de müzik tahsilini tamamlamak için Viyanaya gönderildi. Ve (Haydin) gibi birkaç zevattan dersler aldı. Dilekleri yerine geliyor, yükselmeğe, eserlerini vermeğe, takdirler kazanmağa başlıyordu. Asıl şöhretini 1800 de verdiği bir konser temine kâfi geldi. Yine bu senelerde Almanyaya gitmiş ve orada da büyük bir tesir bırakmıştı. Betovenin dehası boyuna inkişaf ediyor ruhu mütemadiyen değişiyordu.

Yalnız üç dört senedenberi kim-

seye açamadığı büyük bir endişesi vardı. Kulakları sağırlaşıyordu. Haftan başlıyan bu arıza günden güne şiddetleniyordu. Artık eski neş'esi kalmamıştı, Toplantılarda dalğın oturuyor, sorulan sualleri duymadığı için cevap vermiyor veremiyordu!. Birçok doktorlara başvuruyor, fakat kimse bir çare bulamıyordu. Nihayet kendisi şiddetli bir tedaviye başladı; Ne yazık ki, bu vaziyeti daha çok vahimleştirmekten başka hiçbir şeye yaramadı.. Bütün bu ızdıraplara rağmen Betoven en güzel eserlerini bu sıralarda verdi. Eserlerinin hepsinden ruhu okunabiliyordu. Çünkü bunlar baştan başa yeis, elem ve isyan dolu idi. ızdırap yalnız bu değildi; kalbende yaralı idi. Pişano talebesi olan Bohemya maslahat gúzarının kızı (Cüiliyatta) yı sevmiş ve evlenmeğe karar vermişti. Fakat aralarındaki içtimai sınıf farkı evlenmelerine mani idi. Buna rağmen ümidini kesmemişti çünkü (Cüiliyatta) da Betovene karşı iyi bir tavır takınmıştı. Nihayet kızı babasından istedi, fakat sevinç, ızdırap sabırsızlıkla geçen gecenin sabahı çok acı ve hazine oldu, reddedilmişti! Bu hadise Betovende o kadar yıkıcı bir tesir yaptıki intihar teşebbüsüne bile sevketti. Aynı zamanda (Haylileniştat) vasiyetnamesi gibi büyük bir eser yaratmasına da sebep oldu. Bu eserinde dahi san'atkâr, acılarını insanlara, tabiata, halka karşı çok acı bir şekilde haykırır...

Bir müddet sonra kendini toparlayan Betoven yine didinmeğe ve oldukça şen olan senfonilerini yazmağa başladı. Betoven (Üçüncü senfoni) sile artık (Mozart) ve (Haydin) üslubunu bırakıp knndi dehasından doğan üslubü takibe başlıyor. Artık tam manasiyle bestekâr olmuştu, Meşhur (Fi

delyo) operasını işte bu sıralarda yazdı. Eser ilk oynanışında hiç muvaffakiyet kazanamamış müthiş tenkidlere uğramıştı. Çünkü halk önceleri bundan birşey anlamamış ve güçlölükle takip etmişti. Bu esnada Betovenin yine neş'esi kaybolmuş acıları nüksetmeğe başlamıştı. Fakat (Bronsinikin) kızı Terezle nişanlanması kendisine yeni bir can ve neş'e verdi. (Fidelyo) operasını tekrar ele alıyor ve küçük bir tashihten sonra oynanan eser büyük bir muvaffakiyet kazanıyor. Bu devir Betovenin en büyük en meşhur eserlerini verdiği, en mes'ut olduğu devirdir. 1808 de (Terez) e: (Lâyemut sevgilim: Kâh şen, kâh me-yus olan düşüncelerim hep sana matuf ve müteveccihdir. Talihe her zaman bize yar olup olmayacağını soruyorum!) diye yazıyor. Ne yazık ki evlenemiyorlar: Fakat her ikisi de ölünceye kadar birbirlerine sadık kalıyorlar...

1810 dan sonra Betoven tam mânasiyle şan ve şöhret sahibi olmuştu. Lâkin yine yalnız kalmıştı. Artık kendini tamamiyle eserlerine vermiş birçok şeyler yazmıştı. Hücumlar yine devam ediyor bunlardan bir türlü kurtulamıyordu. Muazırlarına: (Ben insaniyet için lâtif kevser şarabı hazırlayan Baküsüm; insanların ruhunu ilâhi bir vecd ile coşturan benim!..) diye cevap veriyor, 1814 de şan ve şöhretin en son haddine erişiyor ama, hayatının da sonlarına varıyor. Her bakımdan yokluğa düşen büyük san'atkâr bütün dostlarını da kaybediyor. Sağırlığı en son haddine vardığından etrafı ile ancak yazmak suretiyle konuşabiliyordu.

Bütün bunlardan maada eserlerinin tekrarındaki muvaffakiyetsizlikler ölen kardeşinin yanına aldığı oğlunu

istediği gibi yetiştirememesi ve nihayet çocuğun intiharı Betoveni çok pek çok harap ediyor. Bunlar kâfi gelmiyormuş gibi 1815—1817 kışında geçirdiği şiddetli bir bronşit onu tamamiyle çöktürmeğe kâfi geliyor. Bundan sonra geçen acı ve ızdıraplı dokuz yıl sonlarında biraz kendine gelip eserler yazıyor, lâkin 1876 da aldığı soğuk onu ancak üç ay kadar bir zaman yaşıyor. 1827 yılının 23 Martında hokka kalem istiyor ve vasiyetnamesini yazıyor, öğle vakti rahibi kabul ediyor; söz söylemek kudretinden bile mahrum görünüyorken son olarak gülümsüyor ve dudaklarından: (Alkışlayınız dostlar komedy

bitti!..) sözleri dökülüyor. Ertesi gününü kendisini kaybeden ve hakikaten insanlığı dediği gibi ilâhî bir vecd ile coşturan dâhi bestekâr Betoven 26 Mart 1827 de saat 17,50 de tıpkı hayatı gibi geçen fırtınalı, gök gürültüleri arasında parlayan bir şemşek ışığı ile gözlerini ebediyen kapıyor!.

Betoven, şan ve şöhret kazanmıştır ancak o da benzerleri gibi bunların karşılığını, hayatında çektiği elem ve ızdıraplarla ödemiştir. Çünkü hakiki kıymetler ancak ölümünden sonra anlaşılıyor veya anlaşılabilirler!..

Azam AKİDİL

ŞİİR:

" SEN "

Sevgi nedir bilmeyen bu, kimsesiz kalbimde;
Nasıl sana yer verdim, bir ilkbahar gününde;
Beni nekadar nazık, bir yerimden tutmuşsun...
Kalbimi kiralayıp, bir saltanat kurmuşsun...
Anladım bu gün bende, aşk nedir! seveda nedir?
Bukadar harap olmam.. bilki seni sevmemdir..
Kalbe çakılan çivi çıkarılmaz yerinden...
Şimdi bir kanser olmuş, kan damlıyor içimden..
Günden güne gönlüme ne acılar doluyor
Seninle açılan gül.. bugün yalnız soluyor...

A. ÇELEBİ

HALKEVİ HABERLERİ

LİSEMİZİN 59 uncu YILDÖNÜMÜ
Trabzon Lisemizin 59 uncu yıl dönümü 22 Mayıs 1947 günü Lisemizin konferans salonunda kalabalık davetliler önünde kutlandı.

İNAN GECEİNİN 2 İNCİ TEMSİLİ

Halkevimizin ayda bir çıkardığı inan dergisine izafeten ve bu dergiyi tanıtmak amacile evvelce hazırlanan ve inan gecesi adı verilen bir müsamereyi nisan ayında vermiş ve bu müsamereye ait intibai nisan nushamızda yazmıştık. Çok beğenilen bu müsamenin ikinci bir defa daha tekrarlanması isteği karşısında evimiz Mayıs içinde bu isteği yerine getirmiş ve ikinci müsamerede aynı rağbeti görmüş ve binden fazla seyirci önünde verilen temsil ve diğer eğlenceler aynı başarı ile sona ermiştir.

SINIR TOPRAĞI

19 Mayıs'ta Ankarada İnönüye sunulacak olan doğu sınırlarımızdan alınan mukaddes toprak Rize ili sınırından beden terbiyesi bölgesi üyeleriyle Of kaymakamının başkanlığındaki heyete törenle teslim edilmiş, Of atletleri tarafından Sürmeneye oradanda Trabzona getirilen toprak her geçilen yerde coşgun gösteri ile karşılanmış ve bilhassa şehrimiz oğünü bir bayram yaşamıştır. Ayafilboy caddesinden Hükûmete kadar olan uzun sokak boydan boya halk'ın iki sıralı duruşu ve alkışları arasında geçirilen toprak velayet önünde birikmiş olan binlerce insan önünde valimiz Salim Özdemir

Gündaya teslim edilmiştir. Mukaddes emanet ertesi günü Akçaabada doğru törenle yola çıkarılmıştır.

EKONOMİ ARTIRMA KURUMU TOPLANTISI

Ulusal ekonomi artırma kurumu toplantısı vali muavinimiz rükneddin başkanlığında evimiz salonunda yaptığı toplantıda yeni idare kurulunu seçmiştir.

Bir Yarış

— Baştarafı 15 inci sayfada —
nün kuruluşunu görecektir. Ama Nil vadisi bu imparatorluğun bir kısmını teşkil etmiyordu .

R. C. KUMRAL

Ö Z Ü R D İ L E Ğ İ

Mart 1947 sayısında (kâşifler) başlığı ile yayınlanan yazının (sayısı, 29-sayfa 17- sütun 2-sonlara doğru) "Bu keşifler sırasında," diye başlayan cümlede bir kısım eksik dizilmiş olduğundan o cümleyi tekrar veriyoruz:

(Bu keşifler sırasında bir adamın mürakabasız, benzerlerinden habersiz, sevinç ve ızdıraplarıyla, yap yalnızken bakir ormanın bir kenarında saklı ve kafasına saplı olan hedefinden başka bir şey düşünmezken ölçü duygusunu kaybetmesi saşılacak bir şeymidir?)

Aynı zamanda daha başka tertip hataları bulunmaktaysa da sayın okuyucularımızın bunları cümle gelişinden düzelteceklerini umarız.

Sayın Abonelerimize

Mecmualarınızı muhafaza ediniz. Bir yıllık kolleksiyonunu tam olarak ibraz edecekler arasında çekilecek piyangoda muhtelif hediyeler verilecektir .

19 Mayıs Yazı

Müsabakamız

Dergimiz tarafından açılan 19 Mayıs yazı müsabakamıza gelen yazılar seçilen bir heyet tarafından incelenmiş:

Birinci gelen Seyit Güngör'e ait ve

İkinci gelen Rüştü Sertşen'e ait ve

Üçüncü gelen Rıza Turan'a ait yazılar dergimizin bu sayısına konmuştur .

Kendilerinde iyi istidat gördüğümüz bu üç gence dergimizin birer hatırası olarak ayrılan mükâfatlar verilecektir .

Dergimize gençlerden yazı ve şiir isteriz .

Bugün çıkmakta olan Halkevi dergilerinin listesi

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi	Kaç günde Bir çıktığı
Taşpınar	Gaziantep	2 ayda bir
Çorumlu	Çorum	ayda bir
Doğuş	Kars	ayda bir
Erciş	Koşer	onbeş günde bir
Fikirler	İzmir	iki ayda bir
Gediz	Manisa	onbeş günde bir
Görüşler	Adana	ayda bir
Halkevî	Eskişehir	ayda bir
İnanç	Denizli	ayda bir
İnan	Trabzon	ayda bir
Karadağ	Diğarbakır	ayda bir
Karâelmas	Zonguldak	onbeş günde bir
Kaynak	Balıkesir	ayda bir
Konya	Konya	onbeş günde bir
Ondokuz mayıs	Samsun	onbeş günde bir
Taşpınar	Afyon	ayda bir
Türk Akdeniz	Antalya	ayda bir
Ün	İsparta	ayda bir
Uludağ	Bursa	ayda bir
Yeni Türk	Eminönü	ayda bir
Halk bilgisi haberleri	Eminönü	ayda bir

Neşriyat Müdürü :
Abdullah Günel

Basıldığı yer :
Yeni Yol Basımevi Trabzon

TÜRK TARİH KURUMU

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/801792
DERGİLER İNAN : TRABZON HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ 28-31
(1947) Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: - Konusu: TÜRKÇE

